

FOLYÓIRATSZEMLE 1938.

(Rövidítések: *AB*: Archives et Bibliothèques, Paris, III. évf. — *ABI*: Accademie e Biblioteche d'Italia, Roma, XII. évf. — *ABM*: Archives, Bibliothèques et Musées du Belgique, Bruxelles, XV. évf. — *B*: La Bibliofilia, Firenze, XL. évf. — *BB*: Bulletin du Bibliophile, Paris, XVII. évf. — *BCb*: Bibliothèque de l'École des Chartes, Paris, XCIX. évf. — *BNY*: Bulletin of the New York Public Library, XLII. évf. — *Bü*: Die Bücherei, Berlin, V. évf. — *CI*: Coopération Intellectuelle, Paris, 85–96. sz. (1938.) — *IDC*: Institut International de Documentation (Fédération Internationale de Documentation): Communicationes, La Haye, V. évf. — *LAR*: The Library Association Record, London, XL. évf. — *LJ*: The Library Journal, New York, LXIII. évf. — *LQu*: The Library Quarterly, Chicago, VIII. évf. — *MF*: Maso Finiguerra, Roma—Vatikán, III. évf. 1–2. sz. — *Pb*: Philobiblon, Brünn, X. évf. — *ZBW*: Zentralblatt für Bibliothekswesen, Leipzig, LV. évf.

A beszámolóban a rövidítést követő szám az idézett cikk kezdő lap-számát jelzi.)

1. Milyen irányban haladnak a könyvtárak?

H. A. KRÜSS (Comment on domine le savoir: *AB* 7.) kifejti, hogy a tudományos irodalom és a folyóiratok mindinkább növekvő és specializálódó tömege folytán már nem hogy a könyvtárak katalógusai, de még az áttekinthetetlenül megszaporodott bibliográfiák sem nyújtanak kielégítő módot az emberi tudás felett való uralomra. Szükség van a specialisták által folytatott dokumentációra és az ebben való együttműködésre. De a dokumentáció technikai megszervezése ehhez távolról sem elegendő; az emberi megismerés terén feltétlenül a szellem irányításától függő munkára van szükség elsősorban.

M. GODET szerint (Développement des bibliothèques et crise du livre: *AB* 69.) a könyvtárak anyagának mindinkább szaporodó tömege, amely már katalógusok, ujságok filmezésének problémáit is felvetette, sokakban azt a gondolatot keltheti, hogy a könyv krízise küszöbön áll. Ez azonban tévedés. A fénykép, a mozifilm, az autó elvon ugyan egyeseket az olvasástól, viszont másoknak éppen lehetővé teszi a művelődést. A statisztikák szerint a könyvkiadás is, a könyvtárak forgalma is növekvőben van; az emberek ma is olvasnak, sőt szükségképpen többet olvasnak, mint azelőtt, mert hiszen pl. a szakirodalom is mindig nagyobb méreteket ölt, úgy, hogy áttekintéséhez igen gyakran dokumentációra van szükség. A technika tehát nem veszélyezteti a könyvtár jövőjét, sőt maga is bevonul oda, de nem a könyv ellensége gyanánt, hanem éppen annak szolgálatában.

W. C. BERWICK SAYERS (In the spirit of their profession: *LAR* 291.) az angol könyvtáros-kongresszuson mondott elnöki megnyitóbeszédében, a régi és az új idők könyvtárainak szerepét hasonlítja össze. Régente az emberek nagy része lenézte, nem használta a nyilvános könyvtárakat, inkább saját könyveit olvasta. A harmincas évek felé ugyan a nyilvános könyvtáraknak ez a lenézetsége megszűnt, de ugyanekkor vált erősen népszerűvé a mozi, a rádió és az autó és mindezek elvonták az olvasót a könyvtártól;

a mai szűk, modern lakásokban magánkönyvtárt sem igen tart senki. Azonban a modern kor vívmányainak a lényege is könyvekben van lefektetve. A régi klasszikusok ma is tovább élnek és az új könyvek is mindig régiekből merítenek. A könyvtár életének folytonossága tehát ma is fennáll, azonban a könyvtárnak is haladnia kell a korrallal. A mai, modern ember a könyvtártól is modernséget vár. Az épületnek és berendezésének vonzónak, barátságosnak kell lennie. Ezt még nem minden könyvtár érte el, de határozottan ebben az irányban haladunk. Ma sem minden ember látogatja a könyvtárt, de ez lehetetlen is volna. Így is mindig többen jönnek a széles néprétegekből információkért és a rendszeres olvasók száma is folyton emelkedik. A könyvtári szolgálat mindinkább specializálódik. A jövőben tökéletes technikával kell feldolgoznunk és hasznosítanunk anyagunkat és olyan fokra kell fejlesztelnünk a könyvtárak közötti együttműködést is, hogy bárkit, bárhol tökéletesen kiszolgálhassunk. Ez fogja biztosítani annak a lehetőségét, hogy az emberi szellem fejlődésével ne csak lépést tartssunk, hanem annak irányításából is tevékenyen kivegyűk a részünket.

H. E. HAINES (Technics or humanization in librarianship? LJ 619.) a mai idők fokozódó technicizálódása ellen foglal állást: a könyvtárosnak nem a „közönség összességét“ kell kiszolgálnia „bizonyos könyvtípusokkal“, hanem egyes embereket egyes könyvekkel. Ezeket a könyveket tehát ismernie és szeretnie kell, hogy hivatását jól betölthesse és nem elég, ha a könyveknek csak a címeit ismeri, sokszor azokat is csak bibliografiákból.

M. J. FERGUSON (The library crosses the bridge: LJ 523.) az amerikai könyvtárosegyesület kongresszusán elhangzott elnöki megnyitójában a könyvtár nevelő feladatát emeli ki. Ennek a feladatnak a könyvtár csak az önmaga népszerűsítése révén tud megfelelni. Az épület, a felszerelés és a jó anyagi helyzet még nem elég; jó személyzetre is szükség van, amely a kellő nívót biztosítani tudja. A könyvtárosi státus tekintélye is csak akkor fog növekedni, ha a könyvtárosok nagyobb része fog a helyzet magaslatán állni.

H. W. CRAVER (Unfinished business: LJ 481.) az amerikai könyvtárak népművelési feladatait és helyzetét tárgyalja. Szerinte az amerikai könyvtárak elég magas fejlettségi fokon állnak és az iskolával együttesen fontos népművelési szerepük van. De míg az átlagos amerikai ember iskolába mind járhat, addig a népesség egyharmada nem juthat könyvekhez, másik harmada (kisvárosokban) nem juthat magasabb műveltséget nyújtó könyvekhez és csak egyharmada olvashat hasznosabb, jobb könyveket. Az a baj, hogy sok könyvtár nincs egységes szervezetbe foglalva, aminek a beszerzés és a kölcsönzés terén is igen sok előnye volna. A jövő feladatai közül kettő a legfontosabb: a könyvtár munkájának kiterjesztése a még ellátatlan területekre (esetleg központi, állami szervezet útján), továbbá az eddig még csak kevés helyen meglévő referenszolgálat általános bevezetése. Bibliográfia rengeteg van ugyan, de igen kevés az olyan, amely megfelelő kritikát is alkalmaz; ezért van szükség a referensre, hogy az az olvasónak csak az arra érdemes, jó könyvet adja a kezébe és ne bármelyiket, válogatás nélkül. Szükséges természetesen az is, hogy a könyvtár a szükséges könyveket be is szerezzé, vagy vegye kölcsön az olvasó számára. Így tud csak teljesen megfelelni népművelő feladatának. A jövő eme feladatait tehát összefoglalva: a közönség fokozottabb szolgálata.

H. M. LYDENBERG a newyorki nyilvános könyvtár évi jelentésében (BNy 165.) a férőhely- és pénzhányt főképpen azért hangsúlyozza, mert ez akadályozza a közönség kellő kiszolgálását.

T. I. M. CLULOW (Speculations on libraries in a changing society: LAR 317.) ugyancsak a könyvtárak anyagi helyzetét teszi felelőssé azért, hogy a közönséget nem tudják a kellő módon kiszolgálni.

2. A könyveszerzés.

M. PLANT (The statistical treatment of accessions: LAR 407.) a beszerzett könyveknek kísérőlappal való ellátását ajánlja, amelyhez mintát is

mutat be. A kísérőlapos rendszer egyéb előnyei mellett így több szempontra kiterjedő statisztikák is készíthetők a beszerzett anyagról.

R. LILLIE (More about book prices: LAR 25.) a könyvtárak beszerzési politikájának egységesítését tartja annak az eszköznek, amelynek segítségével a könyvtárak irányíthatnák a könyvek áralakulását, vagy legalább is előnyt biztosíthatnának maguknak a magánszemélyekkel szemben a könyvek árát illetőleg a beszerzéskor.

R. IRWIN (County library finance: LAR 322.) a könyvtári költségvetés tárgyalása során foglalkozik a beszerzés kérdésével.

TH. P. FLEMING (Developing library resources with limited funds: LJ 137.) a beszerzés racionalizálásához ad tanácsokat; a kiadvány- és duplumcsere fejlesztését fontosnak tartja.

I. MACIVER (The exchange of publications as a medium for the development of the book collection: LQu 491.) technikai tanácsokat ad a könyvtárak kiadványcseréjének megszervezésére.

A kötelespéldányok ügyéről tájékoztatnak:

U. ASCHIERI: Note sull'applicazione del diritto di stampa. (ABI 292.)

R. POUTEAU: Les agents du dépôt légal dans les départements. (AB 41.)

A beszerzéskor szükséges *szelektióról* a következő cikkek szólnak:

S. H. BARLOW: Analysis of issues as an aid in book selection. (LAR 461: a kölcsönzött könyvanyagról szakok szerint statisztikát kell vezetni; az érdeklődés megnyilatkozásait így ismerve, a könyvbeszerzést jobban a közönség igényeihez alkalmazhatjuk.)

C. C. BARNARD: The selection of periodicals for medical and scientific libraries. (LAR 549: ismerteti a nem szakember számára az egyes folyóiratokat is.)

O. KILGER: Die Tageszeitung in der Bibliothek. (ZBW 259: a napilapok gyűjtésének szempontjait ismerteti és adatokat közöl a szükséges férőhelyre vonatkozólag.)

H. S. A. SMITH: Wanted: Facts about fiction. (LAR 164: szépirodalmi anyag beszerzésének irányelvei.)

M. DOUD: Reading without rule or reason. (LJ 7.)

A. M. MCANALLY: Book selection technique in a junior college library. (LJ 57.)

W. A. MUNFORD: The public library and the left. (LAR 74: a könyvtárból a destruktív irodalmat sem lehet kizárni.)

3. Katalogizálás.

H. FUCHS (Progrès de l'unification des règles catalographiques: AB 264.) az egyes nemzetek katalogizálási szabályait hasonlítja össze a Preussische Instruktionnal. Úgy látja, hogy az egyes nemzetek szabályzatai közölednek egymáshoz, mindig egységesebbekké válnak.

F. RIDER (The possibility of discarding the card catalog: LQu 329.) rámutatva a nagy könyvtárak cédulakatalógusainak nehézkes és költséges rámtára (nagy terjedelem, időtrabál, drága üzemű cédulabesztás), foglalkozik a cédulakatalógus kiküszöbölésének lehetőségével, megjegyezve, hogy a közönség is jobban szereti a könyvalakú katalógust. Az új katalógusfajta megválasztásánál szem előtt kell tartani, hogy a kis terjedelem mellett azért a beosztás lehetősége is megmaradjon. A mikrografált katalógusba csak szétvágás és beragasztás útján lehet címekeket beosztani, ami nehézkes; a film egyébként erősebb használat mellett gyorsan tönkre is megy. A nyomtatott katalógus fenntartása a szedésanyag nagy terjedelme és nehéz raktározhatósága miatt nem lehetséges. Teljes újraszedés és nyomás viszont nagyon drága volna. A szerző elgondolása szerint, miután nagy könyvtáraknak amúgy sem elég a katalógusból egy-két példány, feltétlenül a könyvalakban való sokszorosítás volna ajánlatos, de olyan megoldással, amelynél a szedésanyag megőrzése helyett csak egyes papírlapokon levő, összefüggő szövegrészek, könyvoldalak megőrzéséről lenne szó, amelyek közül újranomás esetén csak

a változtatandó lapok készülnének újra. Szerinte a szöveget nyomdai szedést utánzó írógéppel kellene leírni (amely azonban még nem elég tökéletes, különösen, ami a sorok egyenlő hosszúra való kizárását illeti), majd az így előállított lapokról fotografikus reprodukció közbejöttével, offsetnyomás útján készülné a katalógus, könyvalakban. Természetesen változások esetén a meglévő régi és a közbeiktatott, újonnan gépelt lapokról újabb reprodukció készülné és a kötet teljes egészében újra kerülne kinyomásra.

A. M. MCANALLY (The library and the card catalog: LJ 814.) az előbbi elgondoláshoz kapcsolódva olyan tárgyi címszókatalógus bevezetését javasolja, amelyben külön betűrendben elhelyezett címszólapok után a megfelelő művek rendes, szerző szerinti felvételei volnának beosztva. Ezenkívül szükségesnek tartja még egy szerzői katalógus alkalmazását is, de megjegyzi, hogy ez utóbbit a közönség jóval ritkábban használná.

A. B. YOUNG (The changing catalog: LJ 762.) szintén RIDER cikkéhez csatlakozva tárgyalja a cédulakatalógus helyett alkalmazandó könyvalakú katalógus problémáját.

F. B. MORGAN (The official catalog for the large public library: LQu 210.) nagyobb könyvtárak számára ajánlja a külön hivatali katalógus bevezetését, amely kizárólag a tisztviselők használatára szolgálna és tehermentesítené a közönség katalógusát. Utalókat csak mérsékelten kellene alkalmazni benne.

American Library Association, sub-committee on incunabula: Incunabula. (Simplified rules.) (LJ 358: az incunabulumok katalogizálásának egyszerűsített amerikai szabályai.)

E. DAMIANI: Sur l'état actuel des systèmes de transcription des noms slaves cyrilliques dans la documentation bibliographique. (IDC 107: lásd ehhez KNIEZSA ISTVÁN cikkét: MKszle 1939, 149.)

H. A. MATTICE: Japanese books in American libraries. (LQu 13: a japán könyvek katalogizálási módjára tesz javaslatot.)

M. A. YOUNGS: Document cataloging in depository libraries. (LJ 913: az állami kiadványok katalogizálásának egyszerűsített módjáról.)

J. F. RUSSELL: The cataloguing of music. (LAR 247: zenei anyag katalogizálási szabályai, példákkal.)

J. E. ABBOTT: Cataloging and filing of motion picture films. (LJ 93: a newyorki Museum of Modern Art filmkönyvtárának és a mozgófilmek katalogizálási és megőrzési módjának ismertetése.)

A. F. WOOD: California divides its catalog. (LJ 723: a berkeley-i egyetemi könyvtár szótárkatalógusának két részre való bontását [szerzői és rendszókatalógusra, valamint tárgyi katalógusra] ismerteti.)

M. E. FITCH: Newspaper indexing in San Diego. (LJ 493: a san diegói nyilvános könyvtár újságcatalógusának és tárgymutatójának készítése ismerteti.)

Egyes országok központi könyv- és kéziratkatalogizálási munkálatairól alábbi cikkek számolnak be:

H. FUCHS: Der Deutsche Gesamtkatalog als Organisation und Leistung. (ZBW 443.)

A. MONDOLFO: Indici e cataloghi delle biblioteche d'Italia. (ABI 254.)

A. KERN: Zur Katalogisierung der Handschriften öffentlicher Bibliotheken im Deutschen Reich. (ZBW 499.)

W. GOEBER: Das Verzeichnis der Handschriften im Deutschen Reich. (ZBW 505.)

P. FAIDER: Le catalogue général des manuscrits des bibliothèques de Belgique. (LQu 523.)

4. Szakozás, decimálás.

S. RUNGE: Betrachtungen über die Basis bibliothekarischer Systeme. (IDC 23: vizsgálja az egyes szakrendszereket, milyen főcsoportokra osztot-

ták fel a tudományokat; megállapítja, hogy ez inkább a filozófusok problémája, ugyanis a gyakorlati könyvtáros számára tökéletes megoldás nincs.)

H. HOFMANN: Beiträge zur Sachkatalogisierung. (Bü 26: a népkönyvtárak szakkatalógusainak fontosságát hangsúlyozta.)

B. BOURREL: Sur la valeur des indexations personnelles. (IDC 11: szakkatalógusokban tapasztalható hibákról és okaikról.)

E. V. CORBETT: The classification of fiction. (LAR 166: szépirodalmi művek szakkatalógusáról.)

H. E. BLISS—W. S. MERRILL: Comments on the proposed non-expansive classification system. (LQu 120: hozzászólás J. J. LUND és M. TAUBE cikkéhez, LQu 1937, 373; nem értenek vele egyet.)

B. COWLES: Subject classification of the titles in the „Union list of serials“. (LJ 47: a címben említett nagy bibliográfiában alkalmazott szakkatalógus ismertetése.)

H. J. MÜLLER: Comments on subject classification. (LJ 130: hozzászólás a fenti cikkhez.)

G. HOEDT: Das neue deutsche Recht und der juristische Realkatalog. (ZBW 533: az új német rendszer jogi reformjainak következtében szükségessé vált módosítások a könyvtári szakkatalógusokban.)

W. A. FABER: Canon law in the A. C. (LJ 63: az „Alternative Classification“ kánonjog c. csoportjának kritikája a gyakorlati használhatóság szempontjából.)

W. SCHOLTEN: Die Anwendung der Dezimalklassifikation in Fachzeitschriften und in Fachbibliographien. (IDC 76.)

G. H. J. J. SCHUURMANS STERHOVEN: Decimal classification of cuttings. (IDC 77.)

5. Könyvkölcsönzés.

W. POEWE: Deutsche Zentralstelle für den Internationalen Leihverkehr. (ZBW 558: a szervezet működésének és szabályzatának ismertetése.)

[G. ABB]: Un projet de prêt international. (AB 299: a madridi kongresszuson előterjesztett tervezet kivonatolt ismertetése.)

A. BOSELLI: Del prestito internazionale: dubbi e proposte. (ABI 267: ismerteti a régibb és újabb megállapodásokat, valamint saját javaslatait.)

Il nuovo regolamento per il prestito dei libri e dei manoscritti delle biblioteche governative. (ABI 390: a rendelet szövegét közli.)

K. TAUPITZ: Leitsätze zur Gliederung der Buchkartenkartei in grossstädtischen Büchereien. (Bü 719: a kölcsönzési kartoték elrendezésének főbb irányelveit adja meg.)

W. HOFMANN: Grundakte und Grundformen der Ausleihe. (Bü 20: a népkönyvtári kölcsönzés alapelveiről és technikájáról; a kölcsönzők szellemi vezetéséről.)

D. M. COOPER: The problem of the reserve book collection in university libraries. (LJ 401: statisztikákkal bizonyítja, hogy az egyetemi tanárok által helyben való használatra félretételt könyvek legnagyobb részére nem szokott szükség lenni, úgy, hogy azok nyugodtan kölcsönadhatók.)

K. D. PATTERSON—K. H. BERTHOLD: Fines — an overdue problem. (LJ 181: a pénzbírság szükségessége a könyvek pontos visszahozatalának ki-
eszközüléséhez.)

6. Olvasótermi használat.

K. KOSSOW: Die Handbücherei des Lesesaals. (Bü 541: a modern olvasótermi kézikönyvtár összeállításának irányelvei, különös tekintettel a nemzeti szocializmusra.)

K. BROWN: A guide to the reference collections of the New York Public Library. (BNy 75, 143, 343, 430, 508, 574, 959: az olvasóterem állományának ismertetése, szakok szerint. Az előző 3 évfolyamban megkezdődött cikksorozat folytatása.)

R. R. SHAW: Trends in the use of public libraries as indicated by circulation statistics. (LJ 144: a könyvtári használat változásai, statisztikák alapján; keresi a csökkent használat okát, amely szerinte a rossz beszerzési politikában található meg.)

N. SANTOVITO-VICHI: Le lecture nella Biblioteca Nazionale di Roma. (ABI 208: decimális statisztika a könyvtár forgalmáról, a közönség érdeklődésének kikutatására.)

E. THIER: Bevölkerungsentwicklung und Leserzahlen. (Bü 73.)

7. Felvilágosító szolgálat, dokumentáció.

M. GODET három cikkben is (Bibliothèque et documentation, B 450; Documentation, bibliothèques et bibliographie, IDC 15; Rapports des bibliothèques et de la documentation, AB 257.) magyarázza a dokumentáció lényegét és könyvtári vonatkozásait: szorosabb értelemben véve a dokumentáció speciális témákra vonatkozó, legújabb adatoknak többnyire anyagi haszon céljából való összegyűjtése és feldolgozása, mechanizált módszerekkel, a racionális, gyors munka érdekében. A könyvtári munkával a dokumentáció annyiban nem azonos, hogy 1. a legnagyobb, általános gyűjtőkörrel rendelkező könyvtárak a folyóiratcikkek feldolgozásáig menő részletességű munkára, tehát dokumentációra pénz-, személyzet- és időhiány miatt nem vállalkozhatnak, 2. a dokumentáció területe meghaladja a legtöbb könyvtár anyagát, illetve gyűjtőkörét, mert nyomtatványokon kívül filmekből, hanglemezekből, stb. is gyűjti anyagát. Ugyanebből az okból nem azonos a bibliográfiával sem, amelytől még abban is különbözik, hogy a napi aktualitásoktól sokkal kevésbé marad el, mint a rendszerint nagy késéssel megjelenő bibliográfia, 3. a tudományos könyvtárak egyenesen önmaguk ellen vétenének, ha a kutatónak a munkájához szükséges egész anyagot előre összeállítanák, mert így az nem szérezné meg azt a közvetlen kontaktust a forrásokkal és az eredeti anyaggal, amelyre a szellemtudományok területén éppen a legnagyobb szükség van és amely nélkül a tudomány színvonala erősen lesüllyedne. Viszont a könyvtárak már ma is végeznek, legalább részben, dokumentációs munkát: sok vidéki könyvtár például a helytörténeti vonatkozású anyagot folyóiratokból is feldolgozza, ilyen képgyűjteményt is létesít, stb., vagy pl. az amerikai könyvtárak Information desk-je, amely a kutató minden konkrét kérdésére felelni igyekszik, lényegében szintén dokumentációt végez. A könyvtári és a dokumentációs munka különbsége végeredményben tehát nem annyira a tárgyban, mint inkább a módszerben nyilvánul: a dokumentalista elsősorban a hasznossági szempontra, a könyvtáros viszont a kultúra tradicionális értékeire van tekintettel.

C. GALASSI-PALUZZI (Bibliografia e documentazione: ABI 3.) véleménye szerint a dokumentáció nem fogja megszüntetni és feleslegessé tenni a bibliográfiát, bár az utóbbi egymagában már nem tud megfelelni a folyton fokozódó igényeknek. Dokumentációra tehát szükség van, de viszont ennek is szüksége van a bibliográfiára, mint kiindulási alapra.

J. ALINGH PRINS: Problems of international documentation. (IDC 147: ismerteti az eddig elért eredményeket.)

La documentation. (CI 272: a nemzetközi dokumentációs munkában közreműködő intézmények felsorolása, továbbá beszámoló az 1937. évi párizsi nemzetközi dokumentációs kongresszusról, a határozatok szövegével.)

Congrès mondial de la documentation universelle (AB 125.)

Az 1938. évi oxfordi kongresszusról a következő cikkek szólnak:

S. C. BRADFORD—A. E. TOOTH: The International Documentation Conference. Two impressions. (LAR 560.)

XIVth conference of the International Federation for Documentation. (IDC 131.)

A dokumentáció ügyének állásáról az egyes országokban az alábbi cikkek tájékoztatnak:

F. PRINZHORN: Stand der Normungs- und Dokumentationsarbeiten in den einzelnen Ländern, insbesondere in Deutschland. (ZBW 510.)

H. LUTZ: Die öffentlichen Bibliotheken der Schweiz und die Dokumentation. (IDC 19.)

A. LYSAKOWSKI: L'organisation des centres de documentation et d'informations bibliographiques. (IDC 153; a lengyel viszonyokat ismerteti.)

E. GARNETT: Information desk at University of Illinois Library. (LJ 408; a referensszolgálat ismertetése; egyes érdekes esetek.)

J. M. FLEXNER: Readers and books. (LJ 55; egy referens-tisztviselő tapasztalatai.)

N. B. NOTKIN: They can read. (LJ 866; az egyetemi könyvtár referens-tisztviselőjének szerepe az általános műveltséget adó olvasmányok kiválasztásában.)

American Library Association, Periodicals Section Committee: Preliminary survey of indexes and abstracting services, with special emphasis on the fields of industrial arts and chemistry. (LJ 265.)

8. A könyvtár propagandája.

D. GRAY: Libraries and the public. (LAR 24.)

M. L. HARRIES: Libraries and society. (LAR 457.)

S. H. BARLOW: A public relations officer for public libraries. (LAR 381; nagyobb könyvtáraknak külön tisztviselőre volna szükségük, aki a könyvtár kapcsolatait más intézményekkel és a közönséggel fenntartaná és fejlesztené.)

Z. GALE: Why libraries need friends. (LJ 717.)

J. E. TAGGART: Cooperative publicity. (LJ 159; a könyvtár népszerűsítésének leghatásosabb módja, ha a könyvtár minden tisztviselője résztvesz benne, vagy aktíve, vagy legalább hasznos eszmék felvetésével.)

W. A. MUNFORD: An experiment in extension work. (LAR 464; beszámoló egy könyvtári klub megalakulásáról, amelynek tagjai kisebb olvasó-köröket alkottak és rendszeres havi vitaestékre gyűltek össze.)

D. GRAY: On library bulletins. (LAR 216; időszaki kiadványok, könyvjegyzékek kiadásáról.)

F. M. GARDNER: More on library bulletins. (LAR 260; hozzászólás az előbbihez.)

H. A. LACON: Library service from the chairman's point of view. (LAR 107; sürgeti a kisebb helyek könyvtárral való ellátását és a könyvtárak nemzetibb szellemét.)

L. R. MILLER: „Welcome to our library“. Orientation of visitors, practice students, and new staff members. (LJ 905; a könyvtár látogatóinak nem elég az egyes helyiségek rendeltetését elmagyarázni, hanem eleven, összefoglaló képet is kell adni a könyvtár munkájának lényegéről, a könyvtár belső életéről.)

E. Z. POSELL: The music division as a factor in adult education. (LJ 769; a zenei gyűjtemény, mint újabb olvasókat vonzó intézmény.)

L. CHAPMAN: The place of the phonograph in the library. (LJ 765.)

G. GARRISON: The library on the air. (BNy 751; a könyvtár népszerűsítése rádió útján.)

A. M. WRIGHT: The book fair — a venture in library publicity. (LJ 215.)

J. WELLS: Modernistic library records. (LJ 11; a könyvtárak havi és évi jelentéseit élvezetesebben, közérthetőbben kellene megszerkeszteni és a nagyközönség számára is hozzáférhetővé tenni; ez nagyban hozzájárulna a könyvtár propagandájához.)

Modernistic library records for trustees for the last month of 1937. (LJ 183; „mintacikk“ a közérthető és élvezetes módon megírt könyvtári jelentéshez.)

R. COGGESHALL: Making the library news. (LJ 59: technikai tanácsok a könyvtár eseményeiről szóló hírlapi közlemények megírásához.)

A. E. BOSTWICK: Making reading easier. (LJ 734: eszmék a könyvek jó olvashatóságának előmozdítására.)

A. M. FARQUHAR: Organization of adult education in a public library. (LJ 50.)

O. M. PETERS: Service to special groups of adults. (LJ 52.)

S. BARNARD: A „natural” in adult education. (LJ 719: a könyvtáros legyen tekintettel a kiszolgálásnál az emberek különböző természetére.)

N. STEWART: Library service and the old. (LJ 218: az idősebb emberek is bevonandók a könyvtár olvasóinak körébe; természetesen a használatot fokozottan kényelmessé kell tenni számukra.)

H. L. WEBB: Bibliographic course for the pre-graduate student. (LJ 402: a legtöbb diák számára hasznos, ha nagyobb tudományos munkája előtt bevezetjük a könyvtár és a segédkönyvek használatába.)

W. S. HOOLE: The course in recreational reading in Birmingham--Southern College. (LQu 1.)

J. M. SHARPE: Reading for recreation at Rockford College. (LJ 576.)

9. A könyvtárak együttműködése.

W. SCHUSTER: Die Zusammenarbeit der Stadtbibliotheken mit den Volksbüchereien. (ZBW 457.)

F. HEILIGENSTAEDT: Volksbibliothekarische Zusammenarbeit. (Bü 656.)

B. MASCHER: Volksbücherei und Verlag. Von der Zusammenarbeit geistiger Mittler. (Bü 507.)

W. RUMPF: Bücherei und Bühne. (Bü 331: a könyvtár segítségére tud lenni a színházkultúrának is, szövegeknyvek és kották gyűjtésével és rendelkezésre bocsátásával.)

H. FUCHS: Bericht über die 10. Jahrestagung des Internationalen Bibliotheks-Ausschusses. (ZBW 64: beszámoló az 1937. évi párizsi konferenciáról és az ott elhatározott egységesítési intézkedésekről: nemzetközi kölcsönzés szabályozása, nemzetközi statisztika, katalogizálási szabályok egységesítése, könyv- és könyvtárügyi szabványosítás, dokumentáció.)

F. PRINZHORN: Internationale Vorschläge für die Normung auf dem Gebiet des Bibliotheks-, Buch- und Zeitschriftenwesens. (IDC 56.)

W. RUST: Regelung der Zitierformen von wissenschaftlichen Zeitschriften. (IDC 110.)

J. VAN HOVE: La normalisation en matière de bibliothéconomie et de bibliographie. (ABM 77: raktári állványok méretei, könyv- és papírformátumok, katalogus- és kataloguscédula-méretetek, egységesítés a betűrend terén, továbbá a szakozásban; felsorolja, mely nagyobb könyvtárak használják a decimális rendszert.)

Comité international des bibliothèques. (CI 557: beszámoló az 1938. évi brüsszeli ülésről.)

J. v. H.: Vme Congrès flamand de bibliothéconomie et de bibliologie. (ABM 127: rövid beszámoló az elhangzott előadásokról.)

E. A. CHAPMAN: Outline of federal relations to libraries. (LJ 100: az Egyesült Államok kormányának a könyvtárak támogatására és irányítására vonatkozó rendeleteit és intézkedéseit ismerteti; a fő szempont ezekben is a könyvtár együttműködése az iskolákkal.)

M. J. FERGUSON: Adult education — and the library. (LJ 624.)

I. L. KANDEL: The free library movement and its implications. (LJ 571: a könyvtár együttműködése az iskolával.)

Th. J. DURELL: The county library and the rural school. (LJ 628.)

A. S. COOKE: The problem of hospital library service for the county library authority. (LAR 345.)

E. GERARD: Hospitals and the smaller libraries. (LAR 347.)

P. E. JAHIER: Catalogo a soggetto e schedatura centrale. (ABI 281: központi címjegyzék és kiadandó katalógusának tervezete.)

A. BERTHOLD: Editing a union catalog. (LJ 222: a philadelphiai Union Library Catalog készítésének problémái.)

D. M. WELLS: The local history clipping file. (LJ 189: a könyvtár helytörténeti vonatkozású újságkivágatok gyűjtésével is végezhet együttműködést a helyi intézményekkel.)

10. Fényképezés és mikrofilm.

A LJ 1938. évfolyamában, év közben állandó rovat indult meg „Library photography” címen, amely számos apróbb újdonságot, készüléket, anyagokat ismertetett.

G. R. MAYNARD: Photography for librarians. (LJ 726: a fényképezés és különösen a mikrofilm technikájának elemeit ismerteti.)

B. S. PAGE — L. A. SAYCE: Introduction to microphotography. (LAR 16: a mikrofotografia alkalmazási lehetőségeit és előnyeit ismerteti; technikájáról keveset mond.)

B. S. PAGE — L. A. SAYCE — E. F. PATTERSON: Microphotography: standards in „format”, storage and cataloguing. (LAR 212: gyakorlati útmutatások, meglehetősen részletességgel.)

J. HUBERT: Les procédés modernes de reproduction des écrits scientifiques. (AB 295: nyomdai, offset és fotografikus eljárásokat ismertet, nagyon röviden.)

W. SCHÜRMEYER: Die Vorteile der Filmphotokopie. (ZBW 494: legjelentősebb olcsósága, mert a közönséges fotokópia árának csak mintegy tizedrészébe kerül. Unikumok, vagy más, nagyon drága művek megszerzésénél sokkal olcsóbb másolatuk megszerzése; katalógusok lemásolása is sokkal olcsóbb filmen; hírlapok és más hasonló, nagyterjedelmű anyag eredetiben való megőrzése helyett is célszerű a filmkópia, mert ára alig több, mint egy tartós kötésé és még jelentékeny helymegtakarítás is érhető el vele. Sokszor egy-egy nagyobb kötet kölcsönzése helyett is filmmásolatot lehet inkább adni, mert a kölcsönzőnek csak egy-két cikkre van szüksége, amelyeknek filmmásolata kikerül abból az összegből, amely a kötet postai szállítási díja lett volna. A német könyvtárak sűrűn be akarnak rendezkedni erre a másolási rendszerre; a hozzá szükséges felvevő- és olvasókészülékeket a német ipar már előállította a megfelelő tartós és egyszerűen kezelhető minőségben. Az elterjedésnek egyelőre még néhol útjában áll az a körülmény, hogy a kisebb könyvtárak még nincsenek felszerelve a szükséges vetítő-, illetve olvasókészülékekkel.)

M. BUTTERFIELD: Organizing a collection of manuscripts for filming. (LJ 302: a rochesteri egyetemi könyvtár egy nagy kéziratgyűjteményének filmre való felvételét ismerteti; előadja a felvétellel való előkészítés és a kész filmek rendezésének technikai lebonyolítását, végül számszerű adatokkal bizonyítja, hogy ugyanennek a kb. 19.000 lapra terjedő anyagnak photostatikus úton való reprodukciója a filmfelvételek árának tízszeresébe került volna.)

H. BRUNCKEN: Indexing and filming newspapers. (LJ 211: a hírlapoknak filmen való megőrzését javasolja, de szükségesnek tartja pontos tartalommutató készítését is.)

W. E. WRIGHT: The cataloging of microfilm. (LJ 530: a filmek katalógizálásánál adódó, technikai természetű kérdéseket tárgyalja.)

11. Könyvkötés, restaurálás.

R. BRUN: Guide de l'amateur de reliures anciennes. (BB 6, 60, 209, 262: régi kötések részletes leírásai.)

D. DE CARDENAL: Évolution générale de la décoration de la couverture du livre. (BB 345: nyomtatott dászítéssú könyvborítópapírokról.)

M. SANDER — L. DONATI: Copertine illustrate del rinascimento. (MF 27: fametszet-díszítésű könyvborítópapírokról.)

M. J. HUSUNG: Graphik und Bucheinband. (MF 107: főleg 15—16. századi grafikus díszítésű kötéstáblákat ismerteti, az egykorú grafikával kapcsolatban.)

F. VANDEREM: Sur les brochés. (BB 49: régi, fűzött könyvpéldányok bibliofil jelentőségéről.)

J. HOFMANN: Ausschuss für Bucheinband-Katalogisierung. (ZBW 552: a kötések katalogizálásának németországi munkájáról számol be.)

E. GOEPEL: Der Buchbinder Ignatz Wiemeler. (Ph. 1. füzetének melléklete: a jeles könyvkötő munkáit ismerteti, sok technikai részletkérdéssel szólva.)

A LJ-nak állandó kötésttechnikai rovata van: Bookbinding news for librarians. Ennek néhány fontosabb cikke:

A. H. MUMMERT: Good binding in library economy. (LJ 40.)

H. D. BESUDEN: Binding service for university libraries. (LJ 40: technikai tanácsok a kötetendő anyag előkészítésére.)

A. L. A. specifications for newspaper binding. (LJ 168.)

L. N. FEIPEL — W. R. THURMAN: Preserving leather bindings. (LJ 706.)

G. E. NELSON: New discovery. (LJ 902: a „collaquering“ nevű eljárást ismerteti, amellyel Amerikában a szétmálló, régi papíryanagot bekenés útján szilárdá és vízállóvá teszik. — A National Archives a megóvándó papíryanagot melegen acetátcellulóze-lapok közé préseli, amint arról ugyan-ezen folyóiratban olvasható egy rövid híradás. [LJ 200.]

Egy új olasz intézményről és munkájáról szól a következő két cikk:

A. GALLO: L'Istituto di Patologia del Libro. (ABI 236: az intézetben folyó paleografiai, restaurálási és más hasonló munkálatokat ismerteti; az épületet és felszerelést külön cikk ismerteti: ABI 342.)

A. STRINI: In materia di falsi bibliografici. Il rimpiccolimento dei fogli. (ABI 167: esetleges bibliografiai hamisítványok felismerése céljából felhívja a figyelmet kísérleteire, amelyek során azt tapasztalta, hogy megfelelő töménységű szódaoldatba áztatott papír, vagy pergamen jelentékenyen összezsugorodik, eredeti kiterjedésének mintegy $\frac{1}{5}$ -ére, viszont ilyen arányban meg is vastagszik. A tinta, vagy nyomdafesték az eljárás következtében nem szenved kárt. Egyelőre ilyen módon előállított hamisítványokat nem ismerünk ugyan, de előfordulhatnak.)

L. DOEPPENSCHMITT: Wie bekämpft man am wirksamsten den Bücherwurm und die anderen tierischen Schädlinge in unseren Bibliotheken? (ZBW 331: a könyvkötőcsirizbe preventíve ajánlatos $\frac{1}{1000}$ -részes szublimátot tenni; a már bekötött könyvből a rovar 3—4 nap alatt ki lehet irtani szénkéneg gőzével, vagy még hamarabb ciángázzal.)

G. REICHARDT: Die Dauerhaftigkeit des Papiers. (ZBW 214: a papír anyagától és készítési módjától, másrészt az igénybevételtől, a légköri viszonyoktól és esetleges mikroorganizmusok fellépésétől függ annak élettartama. Ismerteti a célszerű elraktározás követelményeit és a védelem módjait.)

G. REICHARDT: The durability of paper. (LQu 510: nagyjából azonos előző cikkével.)

GRONOVSKY IVÁN.

(Folytatjuk.)